

G-053046

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

April / May - 2019

Sanskrit : Paper-1

(MAOOC-301 : Prose)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : બધા પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

૧ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક ગદ્યખંડનો માતૃભાષામાં અનુવાદ કરો : ૧૦

(૧) યૌવનારમ્ભે ચ પ્રાયઃ શાસ્ત્રજલપ્રક્ષાલનનિર્મલાપિ કાલુષ્યમુપયાતિ બુદ્ધિઃ ।
અનુજ્ઞિતધવલતાપિ સરાગૈવ ભવતિ યૂનાં દષ્ટિઃ । અપહરતિ ચ વાત્યેવ
શુષ્કપત્રં સમુદ્ભૂતરજોઞ્ઞાન્તિરતિદૂરમાત્મેચ્છયા યૌવનસમયે પુરુષં પ્રકૃતિઃ ।
ઇન્દ્રિયહરિણહારિણી ચ સતતમતિદુરન્તેયમુપભોગમૃગ તૃષ્ણિકા ।
નવયૌવનકષાયિતાત્મનશ્ચ સલિલાનીવ તાન્યેવ વિષ્યસ્વરુપાણ્યાસ્વાદ્યમાનાનિ
મધુરતરાણ્યાપયન્તિ મનસઃ । નાશયતિ ચ દિડ્મોહ ઇવોન્માર્ગપ્રવર્તકઃ
પુરુષમત્યાસન્નો વિષયેષુ ।

(૨) કામં ભવાન્પ્રકૃત્યૈવ ધીરઃ । ચિત્રા ચ મહતા પ્રયત્નેન સમારોપિતસંસ્કારઃ ।
તરલહૃદયમપ્રતિબુદ્ધં ચ મદયન્તિ ધનાનિ । તથાપિ ભવદ્ગુણસંતોષો
મામેવં મુખરી કૃતવાન્ । ઇદમેવ ચ પુનઃ પુનરભિધીયસે । વિદ્વાંસમપિ
સચેતનમપિ મહાસત્ત્વમપ્યભિજાતમયિ ધીરમપિ પ્રયત્નવન્તમપિ પુરુષમિયં
દુર્વિનીતા ખલી કરોતિ લક્ષ્મીરિતિ । સર્વથા કલ્યાણૈઃ પિત્રા
ક્રિયમાણમનુભવતુ ભવાન્યૌ વરાજ્યાભિષેકમઙ્ગલમ્ ।

(બ) કોઈ પણ એક સંદર્ભ આપી સમજાવો : ૪

(૧) મહત્તીયં ધર્મવર્ણપરંપરા ।
(૨) ગદ્યેવ વસુજનન્યપિ તરન્નબુદ્બુદ-ચન્ચલા ।

૨ (અ) “બાણભટ્ટ સંસ્કૃત સાહિત્યમાં શ્રેષ્ઠ ગદ્યકાર છે” આ વિધાનની યોગ્યતા જણાવી તેની શૈલીની વિશેષતા જણાવો ૧૦

અથવા

કાદંબરીનો સાહિત્ય પ્રકાર મૂલવો.

(બ) કોઈ પણ એક ટૂંક નોંધ લખો : ૪

(૧) કાદંબરીનું ઉદ્ગમ સ્થાન
(૨) શુકનાશનો ઉપદેશ.

- ૩ (અ) કાદંબરીની 'દશકુમારચરિત' સાથે તુલના કરો. ૧૦
- અથવા**
- (અ) વાસવદત્તા પર વિસ્તૃત નોંધ લખો. ૧૦
- (બ) કોઈ પણ એક પર ટૂંકનોંધ લખો : ૪
- (૧) બાણભટ્ટની કૃતિઓ
- (૨) સંસ્કૃત ગદ્યનો વિકાસ
- ૪ (અ) 'કથા' અને 'આખ્યાયિકા'નાં લક્ષણો જણાવો. ૧૦
- અથવા**
- નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે કથાઓનું વિહંગાવલોકન કરો : ૧૦
- (૧) પંચતંત્ર
- (૨) શુક સપ્તતિ
- (૩) વેતાલપંચવિંશતિ
- (બ) વિક્રમચરિત અથવા હિતોપદેશ વિશે નોંધ લખો. ૪
- ૫ ગમે તે સાત પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : ૧૪
- (૧) ગદ્ય કાવ્યના કેટલા પ્રકારો છે ? કયા-કયા ?
- (૨) બાણભટ્ટની કૃતિઓ કેટલી છે ? કઈ-કઈ ?
- (૩) કાદંબરી કથા કેટલા ભાગમાં વહેંચાયેલી છે ? તેના ઉત્તરાર્ધના કર્તા કોણ છે ?
- (૪) બાણનું ગદ્ય કેવા પ્રકારનું છે ?
- (૫) રાજપુત્ર ચંદ્રાપીડને કોને સલાહ આપી ?
- (૬) હેમચંદ્રાચાર્યના મતે કાદંબરીનો કથા પ્રકાર કયો છે ?
- (૭) બાણનાં માતા-પિતાનું નામ શું હતું ?
- (૮) સંસ્કૃત ગદ્ય વિકાસની દૃષ્ટિએ કેટલા તબક્કામાંથી પસાર થયું ? કયા કયા ?
- (૯) શૂકનાશની દૃષ્ટિએ લક્ષ્મી કોની બહેન છે ? અંતે તે કેવી છે ?
- (૧૦) શૂકનાશના મતે અનર્થોની પરંપરા કઈ-કઈ છે ?